

Monumentenstichting Boarnsterhim

De stichting is opgericht op 10 juni 2010 en heeft ten doel: "het bevorderen van de instandhouding van monumenten, als bedoeld in de Monumentenwet, of andere cultuurhistorische objecten, voor zover die monumenten gelegen zijn binnen de grenzen van de (voormalige) Gemeente Boarnsterhim en voor zover die monumenten worden ondergebracht bij deze stichting".

De stichting is, op initiatief van de toenmalige Gemeente Boarnsterhim, opgericht omdat deze rechtsvorm meer subsidiemogelijkheden had voor onderhoud en restauratie van Rijksmonumenten dan een gemeente.

Op 3 november 2010 zijn de volgende acht rijksmonumenten van de Gemeente Boarnsterhim overgedragen aan de nieuwe stichting.

- De toren bij de Terptsjerke in Akkrum
- De toren bij de N.H. kerk in Aldeboarn
- De toren van de N.H. kerk in Idaerd
- De toren op de begraafplaats in Eagum
- De Hempenserpoldermolen in Wergea
- De klokkenstoel op de begraafplaats in Nes
- Het mausoleum bij Coopersburg in Akkrum
- Het urinoir bij de brug in Wergea

De stichting tracht haar doel met de navolgende middelen te bereiken:

- * het in juridisch eigendom verwerven van monumenten
- * het (doen) restaureren en onderhouden van de verworven monumenten
- * het verwerven van geldmiddelen
- * alle andere wettelijke middelen die voor het doel bevorderlijk kunnen zijn

De geldmiddelen van de stichting zullen onder meer bestaan uit:

- * inkomsten uit verhuur van de eigendommen van de stichting
- * subsidies en donaties
- * gelden afkomstig van de Gemeente Leeuwarden en de Gemeente Heerenveen
- * hetgeen de stichting door erfstelling, legaat, schenking of op enigerlei andere wijze verkrijgt.

De Monumentenstichting Boarnsterhim heeft de ANBI status. Giften en donaties kunnen dan ook van de inkomsten- of vennootschapsbelasting worden afgetrokken.

Ontwerp Kees de Boer

Meer informatie?

Wilt u meer informatie over de Monumentenstichting Boarnsterhim?

U kunt ons bellen:

06-53310841 of mailen:

mail@monumentenstichting.nl

of kijk op onze website:

www.monumentenstichting.nl

Monumentenstichting Boarnsterhim

Secretariaat:

Boarnsterdyk 66

8491 AW Akkrum

Bankrekening: NL34RABO01498.66.771

BIC : RABONL2U

Fiscaal nummer: 8225.94.560

K.v.K. Leeuwarden: 50175459

Kerktoren Akkrum

Kerk en toren op omheind kerkhof

Van de oorspronkelijk middeleeuwse kerk en toren is de kerk in 1759 herbouwd. In 1882 is de toren ommetseld.

Luidklokken

Twee klokken, waarvan één van G. Schimmel/P. Vermaten (1698) met een diameter 120,8 cm en een moderne klok.

Torenuurwerk

Mechanisch torenuurwerk uit het einde van de 19e eeuw van de Duitse firma Rochlitz en geïnstalleerd door de Uurwerkmaker J. Zanstra. Is thans buiten werking gesteld.

www.monumentenstichting.nl

MONUMENTENSTICHTING
BOARNSTERHIM

Akkrum Terpdorp, ontstaan in de vroege middeleeuwen. Gelegen aan het riviertje de Boarn, had het dorp de functie van overslagplaats en ontwikkelde het zich tot een streekdorp met lintbebouwing. In de 19de eeuw werd de gunstige ligging versterkt door de aanleg van de Overijsselse Straatweg (1828) en de spoorlijn Leeuwarden-Zwolle

(1868). In de 19de eeuw verdichtte de dorpsbebouwing zich en vanaf 1900 groeiden Akkrum en het oostelijker gelegen dorp Nes aan elkaar. De rijksweg N32, aangelegd rond 1960, veroorzaakte weer een zekere scheiding tussen de twee dorpen. Na de Tweede Wereldoorlog is Akkrum sterk gegroeid, eerst aan de zuidzijde en vervolgens aan de noordzijde. Met de ombouw van de N32 naar een autosnelweg en de aanleg van een aquaduct in de rivier de Boarn ontstond bij het dorpje Nes een grote nieuwbouwwijk. Door het vervangen van de spoorwegovergang midden in het dorp door een spoorviaduct in 2007 is een fysieke scheiding verdwenen en zijn de dorpen weer meer naar elkaar toegegroeid.

Toren Akkrum Oorspronkelijk stond op het hoogste punt van de terp van Akkrum een Middeleeuwse kerk met een zadeldaktoren.

Een pentekening van Jacob Stellingwerf uit 1722 geeft aan hoe de kerk er toen uit moet hebben gezien. De kerk is halverwege de 18e eeuw voor afbraak verkocht. Op deze plek is weer een nieuwe zaalkerk opgebouwd. Op de gevelsteen boven de ingang aan de noordzijde van de Terptsjerke staat vermeld dat daarvoor de eerste

steen werd gelegd door Augustinus Lycklama à Nijeholt (oud 17 jaar) op 13 maart 1759.

In 1837 is het zadeldak van de toren vervangen door een, naar de mode van die tijd, met leien afgedekte, ingesnoerde achtkantige torenspits. De oorspronkelijk in kloostermoppen opgebouwde middeleeuwse toren is in 1882 ommetseld met een donkerrode Friese drielingsteen in drie horizontale, naar binnen toe verspringende geledingen. Aan de binnenzijde is het metselwerk van de oude kloostermoppen nog goed te zien. Aan de voet van de toren is het metselwerk 80 cm. dik

De 26 mei 1882 werd de eerste steen van dezen toren gelegd door den kerkvoogd J.O. Tjitzes; kerkvoogden waren W.Terpstra, S.T.Dijkstra, J.O. Tjitzes.

In het kader van een extra werkgelegenheidsprogramma in 1973 is de toren van de kerk gerestaureerd.

Luidklokken In de klokkenstoel van de toren een geluid van twee klokken, waarvan de grote klok naar alle waarschijnlijkheid door G. Schimmel in 1698 werd vervaardigd op bestelling van P. Vermaten, een Amsterdamse handelaar in koper en klokken. De diameter van deze klok bedraagt 120,8 cm. Een tweede, kleinere klok uit 1698 (104 cm), van dezelfde maker is tijdens de tweede wereldoorlog op last van de bezetters verwijderd. De klok is weer teruggekomen, maar bleek helaas gescheurd en is thans buiten, naast de kerk opgesteld. In haar plaats werd een buiten gebruik geraakte klok uit de inmiddels afgebroken RK Jozefkerk van Den Haag gehangen. Deze klok is in 1950 vervaardigd door Petit & Fritsen. Haar diameter bedraagt 97,8 cm.

en aan de bovenzijde zijn de muren 40 cm. dik. Op de steen boven de toegangsdeur naar de toren staat vermeld:

Torenuurwerk In de toren bevindt zich een mechanisch torenuurwerk, vervaardigd door de Duitse firma Rochlitz en is in in het jaar 1882 in de toren geïnstalleerd door de Uurwerkmaker J.W. Zanstra, zoals uit een advertentie uit de Leeuwarder Courant van 12 maart 1883 blijkt.

Het mechanisch toren uurwerk is thans buiten bedrijf gesteld en vervangen door een elektrische aandrijving.

ATTEST.

KERKVOOGDEN der Hervormde Gemeente van Akkrum verklaren: dat de Uurwerkmaker J. W. ZANSTRA aldaar in het vorige jaar heeft geleverd een nieuw UURWERK in den Kerktoeren hunner Gemeente; dat dit Uurwerk uitstekend loopt, en zij derhalve niet aarzelen om genoemden ZANSTRA voor de levering van dergelijke Zaken aan te bevelen. Akkrum, 12 Maart 1883.

Kerkvoogden voornoemd,
W. TERPSTRA.
S. T. DIJKSTRA.
J. O. TJITZES.
C. A. KLINKENBERG,
adviseerend Lid.

De rol van de toren

Tijdens de restauratie van de toren in 2014, werd aan de noordkant onder een galmgat een rol ontdekt, waarvan de functie onbekend was. Na enig speurwerk werd duidelijk dat de rol vroeger dienst deed bij het omhoog trekken van brandweerslangen. Tot in de zestiger jaren van de vorige eeuw moesten de lange brandweerslangen, die van een canvasachtig materiaal waren gemaakt, na gebruik bij een brand of oefening worden gedroogd voordat ze weer konden worden opgerold. In grotere steden werd daarvoor bij de brandweerkazerne een slangentoren gebouwd.

In de kleinere dorpen en steden was de kerktoeren daarvoor een geschikt gebouw.

